

Opetushallitukselle
Sosiaali- ja terveysministeriölle

Hyvinvointiala HALI ry:n lisälausunto hoiva-avustajakoulutuksesta

Tehy ja SuPer ovat muuttaneet kantansa päinvastaiseksi aiemmista linjauksistaan sekä vanhuspalvelulain valmistelussa yhteisesti sovitusta. SuPer ja Tehy esittävät hoiva-avustajan työn painopisteen siirtämistä pois hoivatyöstä, joka ei ole ikääntyneitä koskevan laatusuosituksen, valvovan viranomaisen eikä hallitusohjelman mukaista. OPH:n johtamassa työryhmässä oli tarkoitus ottaa kantaa koulutuksen sisältöön ja laajuuteen niin, että se palvelee ikääntyneiden palveluita koskevan lain uudistamista ja siinä olevia kirjauksia.

Hoiva-avustajien koulutusta ja sisältöä on kehitetty ja suunniteltu laaja-alaisesti yhteistyönä. Superin ja Tehyn kanta ei voi ohjata koulutusta suuntaan, joka ei palvele kokonaisuutta. Koulutuksen sisällön suunnittelussa ja suosituksessa tulee ottaa huomioon vanhusten asumispalveluiden erityispiirteet, ja niihin parhaalla tavalla soveltuvat koulutussisällöt. Vanhusten ympärivuorokautinen asumispalvelu on asumista kotona.

Valvova viranomainen hyväksyy hoiva-avustajat henkilöstömitoitukseen

Valvira ja aluehallintovirastot ovat linjanneet jo vuonna 2012, että hoiva-avustajien hoitoon ja hoivaan liittyvä, välitön työ voidaan laskea henkilöstömitoitukseen. Hoiva-avustajien, asiakkaan luona tehtävä, välitön työ lasketaan hoito- ja hoivatyöhön myös ikääntyneitä koskevan laatusuosituksen 2017 – 2019 mukaisesti. Ministeriö ei ole vielä antanut uutta laatusuositusta eikä vakiintuneen käytännön muuttamiseksi ole perusteluita.

Hallitusohjelmassa ei ole esitetty hoiva-avustajien työnkuvan tai aseman muuttamista

Osana hallitusohjelmaa on esitetty ikäohjelmaa, joka tähtää mm. ikääntyneiden palveluita koskevan lain uudistamiseen ympärivuorokautisen hoivan ja kotihoidon osalta. Kokonaisuutta koskeva ensimmäinen hallituksen esitys (0,7:n lakisääteinen

henkilöstömitoitus) on eduskunnan käsiteltävänä ja toinen hallituksen esitys (kotihoidon uudistukset) on ministeriön valmisteltavana ja loppusuoralla.

Vanhuspalvelulain ympärivuorokautisen hoivan henkilöstömitoituksen valmistelu tehtiin syksyllä 2019. Valmistelussa saavutettiin kaikkien työmarkkinajärjestöjen - sekä työnantajien että palkansaajien - yhteisymmärrys siitä, että hoiva-avustajat lasketaan hoivahenkilöstömitoitukseen hoivatyön työaikaosuuden mukaisesti. Tämä neuvottelutulos on nykyisten toimintamallien mukainen. Hoiva-avustajat voivat tehdä hoivatehtäviä, mutta eivät vastaa lääkehuollosta ja he eivät ole yksin työvuorossa. Vanhusten ympärivuorokautisen asumispalvelun hoitotyö rakentuu edelleen vahvasti sairaanhoitajien ja lähihoitajien tekemään työhön. Hoiva-avustajat tukevat tätä työtä ja tutkinnon suorittaneet lähihoitajat voivat tehdä omaa työtään.

Vanhuspalvelulaki on valmisteltu yhteistyössä ministeriön ja työmarkkinajärjestöjen kanssa. Lakiehdotus on eduskunnan käsittelyssä. Neuvotteluissa saavutettu yksimielisyys oli keskeinen tekijä, jota hallitus edellytti lakihankkeen eteenpäin viemiseksi. Lakiuudistus vastasi pitkälti Tehyn ja SuPerin tavoitteita.

Kotihoitoa koskevaa lakiesitystä valmistelleessa työryhmässä käytiin vuoden vaihteeseen saakka keskustelua hoiva-avustajien osallistumiseen kotihoitoon. Näissä keskusteluissa myös Super oli mukana eikä esittänyt nyt esiin nostamaansa kantaa. Käsittelyssä oleva hoiva-avustajakoulutus koskee vain vanhusten ympärivuorokautisessa hoivassa työskenteleviä hoiva-avustajia.

Työnantajat ja työntekijät ovat kehittäneet hoiva-avustajan koulutusta ja työmarkkina-asemaa vuodesta 2011 lähtien

Hoiva-avustajien koulutus aloitettiin 2011 Paras –hankkeen yhteydessä sosiaali- ja terveysministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön yhteisin päätöksin työvoimakoulutuksena. Tavoitteena on ollut kehittää joustava ja työelämän tarpeista lähtevä koulutusväylä sosiaali- ja terveydenhuollon työvoimapulan helpottamiseksi. Koulutussisällöt liittyvät hoiva-avustajien arkityöhön ja ne ovat osa lähihoitajan tutkinnon opintovaatimuksia. Super on ollut alusta lähtien mukana kehittämistyössä ja ollut sitoutunut yhteistyöhön tähän saakka.

Hoiva-avustajat ovat nyt vakiintunut osa työyhteisöä sekä julkisessa että yksityisessä ikääntyneiden tehostetussa palveluasumisessa ja kotihoidossa. Valmistuneet hoiva-avustajat ovat työllistyneet hyvin. Sekä julkiset että yksityiset työnantajat ovat ilmaisseet, että hoiva-avustajat ovat välttämätön osa hoito- ja hoivahenkilöstöä. Myös valmistuneet hoiva-avustajat ovat olleet tyytyväisiä siihen, että ovat koulutuksen kautta löytäneet vakituisen ja mielekkään työn.

Hoiva-avustajakoulutus on merkittävä ratkaisu hoivatyön lisätyövoiman tarpeeseen

Superin ja Tehyn nyt esittämä täysin kielteinen kanta hoiva-avustajien käyttöön hoivatyössä merkitsisi näiden henkilöiden siirtämistä hoivamitoituksen ulkopuolisiksi tukityöntekijöiksi, lähinnä siivoojiksi. Tällöin hoivatehtäviin tarvittava lisätyövoiman saanti - jonka Tehy ja Super hyväksyivät - ei toteudu. Työntekijäjärjestöjen nyt esittämä kanta tarkoittaisi toteutuessaan myös sitä, että HE 4/2020 (0,7:n lakisääteinen mitoitus ympärivuorokautisessa hoivassa) on palautettava ministeriön uudelleen valmisteluun. Lakiesityksessä on lähdetty siitä, että osa korotetusta hoito- ja hoivahenkilöstöstä on hoiva-avustajia nykykäytännönkin mukaisesti. OPH:n johtamassa työryhmässä ei lähtökohtaisesti pitänyt ottaa lainkaan kantaa tehtäväkuvaan vaan hoiva-avustajakoulutuksen sisältöön.

Hyvinvointiala HALI ry katsoo, että sosiaali- ja terveysministeriön tulee sitoutua hoiva-avustajien koulutuksen kehittämiseen alkuperäisten tavoitteiden mukaisesti. Hoiva-avustajakoulutusta tulee vahvistaa alkuperäisen tarkoituksensa mukaisesti siten, että se perustuu lähihoitajatutkinnon moduuleihin. Näin toteutuu myös mahdollisuus jatkaa hoiva-avustajakoulutus täydeksi lähihoitajatutkinnoksi, mitä kaikki osapuolet ovat pitäneet tärkeänä. Hoiva-avustajat tulee laskea henkilöstömitoitukseen välittömän hoivatyön osalta

Ulla-Maija Rajakangas

toimitusjohtaja

Hyvinvointiala HALI ry

Lisätiedot:

Arja Laitinen

Johtaja, hoiva ja osaaminen

040-8680980

arja.laitinen@hyvinvointiala.fi